

Iedereen reageert verschillend op leed en verlies. Het is belangrijk dat de predikant goed luistert en niet te snel met antwoorden komt.

Leven in gebrokenheid (4)

Persoonlijke benadering

Hoeveel vragen het leven ook met zich mee kan brengen, de Heiland laat zien dat God machtig genoeg is om, zoals het doopformulier zegt, het kwade ten goede te keren. Mensen moeten leren de dingen in een groter verband te zetten.

Tekst: ds. P. Vernooij

In wie is Gods ontferming beter te zien dan in Zijn Zoon, Jezus Christus. Hij van Wie Jesaja al gezegd heeft dat Hij onze ziekten op Zich heeft genomen.

Laten we van hieruit letten op de manier waarop Jezus reageert op de vraag van de discipelen, wat de oorzaak is van de blindheid van de man wiens weg Jezus kruist: 'Wie heeft er gezondigd, deze man of zijn ouders?'

Hij antwoordt: 'Hij heeft niet gezondigd en zijn ouders ook niet, maar dit is gebeurd, opdat de werken van God in hem geopenbaard zouden worden.' (Joh.9:1-5) Jezus rekent af met de opvatting dat er een oorzakelijk verband zit tussen een zondige daad en dat wat je mee kunt maken. Mensen moeten leren de dingen in een groter verband te zetten.

Voluit betrokken

Wanneer we letten op het handelen van de Heere

Jezus met mensen in hun gebrokenheid, dan zien we dat Hij Zich voluit op hen betrokken weet. De Heiland benadert hen dan ook op een heel persoonlijke manier.

Als voorbeeld noem ik de wijze waarop de Heere Jezus een dove behandelt die ook stom is (Mark.7:31-37). De Heere Jezus neemt deze doofstomme man apart. De Heiland doet dat niet voor niets. Deze man moet het van zijn ogen hebben en is gewend alles in de gaten te houden. Nu moet die man alles laten voor wat het is en zich concentreren op de Heere Jezus. Er mogen geen andere prikkels zijn. Dan steekt Jezus Zijn vingers in de oren van de man, want daar zit het probleem. Het is alsof Jezus zegt: Ik ga je oor-, je hoorprobleem oplossen. Daarna spuwt Jezus en legt Zijn speeksel op de tong van de man. Zo zegt Hij tegen de doofstomme, in een taal die hij begrijpt: 'Ik ga je spraakprobleem oplossen.'

Hiermee eindigt Jezus' handelen niet. De man is nog steeds doof en spreken is nog steeds een probleem. Nu kijkt Jezus omhoog. In de belangrijkste ogenblikken van Zijn leven laat de Zaligmaker zien dat Hij handelt op gezag van Zijn hemelse Vader. Hij richt Zijn blik op de hemel en zucht. Het doet wat met de Zaligmaker dat deze man een handicap heeft. Het raakt Hem tot in het diepst van Zijn hart. Maar dan komt het verlossende woord: 'Effatha! Dat is, word geopend!' De man kan weer horen en spreken. »

Verder lezen:

Elzi de Voogd, 'Sprakeloos. Zeven moeders over hun zwiigende kind', uitg. De Banier, Apeldoorn; 187 blz.; € 17,75.

Jannie Slingerland en G. Hette Abma, 'Vaders kind. Ons gehandicapte kind doet belijdenis', uitg. Boekencentrum, Zoetermeer; 107 blz.; € 6,50.

L.C. Kleine-Vuijst, 'Rouwen om een kind', Royal Jongbloed, Heerenveen; 182 blz.; € 8,55.

Age Romkes, Nico van der Voet e.a., 'Priesterlijk pastoraat. Een verrijking van de pastorale theologie', uitg. KokBoekencentrum, Utrecht; 164 blz.; € 12,99.

Ds. H. Harkema, 'Jobs beproeving. Prekenserie over het bijbelboek Job', uitg. Boekscout, Soest; 140 blz.; € 19,50.

Ds. P. Vernooij e.a., 'Onder de aandacht. Pastoraat aan mensen met een beperking', uitg. De Banier, Apeldoorn; 164 blz.; € 10,95.

Henrike Dankers, 'Na zo lang nog. Leven met jong ouderverlies', uitg. KokBoekencentrum, Utrecht; 128 blz.; € 12,99.

Wat een voorbeeld geeft de Zaligmaker aan ons, om in de omgang met de ander af te dalen naar het niveau van mensen in hun gebrokenheid.

Aanbevelingen

Aan de hand van de voorbeelden die ik in het vorige artikel noemde, geef ik nu aanbevelingen voor de omgang in het pastoraat met mensen in hun gebrokenheid. Deze aanbevelingen zijn naar mijn mening breder toepasbaar.

1. Bij een negatieve uitslag

Laat bij een negatieve uitslag op een onderzoek tot je doordringen wat dit met betrokkenen doet. Luister, proef, voel wat dit betekent. Ik hoor vaak dat predikanten en kerkenraadsleden zo slecht luisteren. Er wordt nog wel eens antwoord gegeven op

vragen die niet gesteld worden of er wordt een bijbeltekst geciteerd die niet van toepassing is. Neem weerstand serieus: Heere, waarom? Waarom gaat het leven anders dan ik verwachtte? Waarom laat U dit toe?

Het is zo belangrijk dat we meezuchten en meebidden in de crises die de ander meemaakt. Wanneer dan, al meeworstelend, ontdekt wordt dat God ondanks alles en door alles heen ons leven leidt, komt wat er gebeurt in een ander perspectief te staan.

2. Bij dementie

In de verschillende fasen van dementie zal de manier van communiceren moeten meebewegen. Blijf in elk geval de persoon tegenover u als mens zien en als mens benaderen. Verbeter niet als zaken en personen door elkaar worden gehaald. Dat roept het gevoel op van een strenge meester die een leerling terecht wijst.

Probeer wanneer de ziekte vordert en er sprake is van verward tijdsbesef, aan te sluiten bij de beleving van mensen. Foto's, een fotoboek van en over de kerkelijke gemeente kan het gesprek op gang helpen. Psalmen kunnen onverwacht herkenning oproepen. Besef dat de Heilige Geest niet afhankelijk is van ons denkvermogen.

Geef aandacht aan familieleden. De vraag naar de zin van het bestaan kan zich opdringen. Negeer die vraag niet, leg die vraag naast de vragen die psalmdichters in hun situatie hebben gesteld. Wees biddend tot steun.

3. Bij een handicap

Ouders bij wie een gehandicapt kindje geboren wordt, kunnen totaal verschillend reageren. Voor de één stort de wereld in, de ander berust erin. Laat de realiteit van dat moment staan. Natuurlijk kunnen ouders aan een kind met het syndroom van Down vreugde beleven. Het heeft echter geen zin dat ouders voor te houden van wie het kindje net geboren is.

Aanvaarden dat een kind een verstandelijke beperking heeft, gaat bij iedereen weer anders. De één zit na jaren nog midden in die strijd, terwijl de ander het op een gegeven moment een plek heeft kunnen geven. Besef dat reacties van familie en vrienden soms dusdanig zijn dat aanvaarding bemoeilijkt wordt. Laat de pastorale zorg voor gezinnen met een kind met een beperking niet beperkt blijven tot het eerste moment. Bemoedig en vertroost vanuit het Woord.

4. Bij een sociale beperking

Een valkuil in het pastoraat aan mensen met bijvoorbeeld autisme is dat we vanuit een stuk onbekendheid een verkeerde indruk van een gemeentelid krijgen en op grond daarvan een verkeerd oordeel vellen of verkeerde adviezen geven.

Autisme kan doorwerken in het godsbeeld en de visie op het geestelijke leven. Mensen met autisme werken graag met schema's. Dat geeft overzicht en houvast. Wellicht dat in een pastoraal gesprek heilzame correcties kunnen worden aangebracht, al kunnen we ook te snel met adviezen komen.

Natuurlijk is het goed adviezen te geven met het oog op bijbellezen, bidden en kerkgang, maar dan ergens achteraan in het gesprek. Mensen met autisme willen vooral serieus genomen worden en hun verhaal doen.

5. Bij onverwachtse sterfgevallen

Wanneer je als ambtsdrager bij een familie binnenkomt waar onverwachts iemand is overleden, kom je als mens. Persoonlijk ervaar ik op zo'n moment nog meer dan anders mijn afhankelijkheid. Je gaat er biddend heen. Eigenlijk weet je niet wat je moet verwachten. Gebruik al je zintuigen. Hoe komt dit bericht binnen? Wat zie je? Soms ontdek je in deze aangrijpende situaties nog veel meer breuken en zorgen, die wellicht onbesproken blijven, maar wel van belang zijn met het oog op jouw manier van reageren.

Wanneer je spreekt, weet dan wat je zegt. Besef dat er geen gemakkelijke antwoorden te geven zijn op verliezen die geleden worden. Probeer dingen niet glad te strijken met het lukraak aanhalen van bijbelteksten. Dat zou de troost die het Woord biedt wel eens kunnen blokkeren. Geef ruimte voor klagen en vragen. De Bijbel doet dat zelf ook. Denk aan Job, denk aan David, denk aan Asaf. Neem die klachten en vragen mee in de keuze voor een bijbelgedeelte, verwoord ze in het gebed. Wees nabij zonder dominant te zijn. Anders belemmer je openheid en vertrouwelijkheid.

Naar de Heere toe

Ik sluit af met een verwijzing naar het boek *Jobs beproeving* van de in 2018 overleden ds. H. Harke-
ma. Hij zegt – en hij weet waarover hij het heeft: 'Je kind verliezen is haast onoverkomelijk, maar Job verliest er tien.'

Hij voegt eraan toe dat in zo'n situatie de waaromvraag boven kan komen. Wat doet Job? Hij rouwt en valt voor de Heere neer. Dat is de weg die we mogen wijzen, naar de Heere toe. Niet omdat dat gemakkelijk is, maar omdat het de enige weg is. ■

Ds. P. Vernooij
is predikant van de
hervormde gemeente
't Venster te Lekker-
kerk en voorzitter van
de vereniging Op weg
met de ander.

Volgende week deel
5 in deze serie, over
Gods goedheid en
ons lijden volgens
C.S. Lewis.